

Protokoll från VAS-rådets möte den 8:e februari 2007

Tid	Torsdagen den 8 februari 2007, kl. 09.00-12.00
Plats	NürnbergHuset, Björngårdsgatan 14B, lokal Swedenborg
Närvarande	Politiker och tjänstemän i beslutsfattande positioner inom länets kommunala VA-verksamhet enligt bifogad förteckning
Sekreterare	Fadime Bakir

Vid protokollet

Fadime Bakir

Justeras

Lars Gunnarsson

Göran Lundberg

Berit Assarsson, avgående ordförande i KSLs samhällsbyggnadsberedning inledde mötet med att välkomna alla . Hon underströk vikten av samarbete och ser VAS som ett lyckat exempel där kommuner gemensamt angriper frågor av vikt för regionen.

Moderator under mötet var Lars Gunnarsson (SYVAB).

§ 1 Hur bör jag som kommunpolitiker eller tjänsteman arbeta för att skydda kommunens och regionens vattentäkter?

Claes Magnusson från Naturvårdsverket inledde sin presentation med Naturvårdsverkets arbete som innebär allt ”från brunnen till munnen” och uppmärksammade deras särskilda ansvar för råvattenförekomster.

”Vad är det värt att ha dricksvatten av hög kvalitet i kranen?”, var en fråga han ställde till politiker och tjänstemän. Vattenförsörjningen går från att vara en lokal fråga till att bli mer regionaliserad vilket dels innebär ökat behov av gemensamma tekniska lösningar men också administrativa. Det kan t.ex. innebära att en kommun behöver lägga restriktioner på mark- och vattenanvändning i en annan kommun. För vattenskyddsfrågor är det inte tillräckligt att tänka i mandatperioder – det är ett flergenerationsperspektiv (kanske 1000 års) som måste anläggas. Klimatförändringar och extrema vädersituationer behöver beaktas som en del i den långsiktiga markanvändningsplaneringen.

Magnussons slutsats var att skydd av dricksvattenförekomster är en angelägen uppgift och det krävs ett utvecklat samarbete mellan myndigheter och berörda aktörer Insatser behövs i dag för att det ska fungera i morgon och för kommande generationer

§ 2 Avrapportering från VAS-projektet ”Reservvatten”:

Anders Finnson från Stockholm Vatten berättar att projektets syfte har varit att uppmärksamma skydd av framtida vattentäkter av regionalt intresse i Stockholms län fram till år 2050 (samma tidsplan som den regionala planeringsstrategin, RUFSS). Det behövs en regionalt förankrad prioritering av vattentillgångar för dricksvattenförsörjning som kan utgöra planeringsunderlag (detaljplaner, översiktsplaner, regionplaner) i Stockholmsregionen.

För att klara vattenförsörjningen i länet i framtiden, dvs. i projektets horisont 2050 då Stockholmsregionen har fått en kraftig befolkningsökning så måste vi se den normala vattenförsörjningen och det vi idag kallar reservvatten som en helhet. Kommunerna är idag försiktiga med vattenskydd beroende på att det finns motstridiga intressen som ofta ges en större tyngd i det dagliga arbetet. Därför måste kommunerna se normalvattenförsörjningen, reservvattnet och länets outnyttjade vattenförekomster som delar i en gemensam strategisk lösning.

Anders fortsatte med att presentera rapporten ”Skydd av dricksvattentäkter i Stockholms län - hinder och möjligheter”. Rapporten ger en sammanställning av möjligheter och svårigheter att skapa ett långsiktigt skydd av regionala

vattentäkter i Stockholmsregionen. Rapporten innehåller också en checklista för den engagerade kommunpolitikern.

Anette Björlin på Länsstyrelsen i Stockholms län och Göran Hanson på Grundvattengruppen beskrev det pågående projektet ”Prioritering av vattentäktsskyddet i kommunerna inom Stockholms län”. Målsättningen är en regionalt förankrad *prioritering* av vattentillgångar för *nuvarande och framtida dricksvattenförsörjning* som utgör underlag för *samhällsplanering* på olika nivåer (regionplan, översiktplaner, detaljplaner etc.) liksom för det framtida *vattenskyddsarbetet* i Stockholms län. I arbetet kommer också fram förslag på åtgärder.

Det är behovet som ska styra vad som ska skyddas och hur det ska skyddas. Förutsättningarna är olika om man arbetar inom eller utanför det storskaliga VA-systemet men vattentillgångarna måste ses holistiskt. Vad händer om Mälaren ”bortfaller”? Bornsjön som reservvattentäkt räcker inte. Norrvatten har fyra reservvattenbrunnar, de kommer inte heller räcka så länge. Vilka vattenförekomster kan man utnyttja ifall behov uppstår?

Det fortsatta upplägget är att rapporten kommer skickas på remiss under hösten 2007. Remissens frågeställningar kommer huvudsakligen vara om det finns sakfel i underlaget och om kommunerna ställer sig bakom prioriteringarna. Resultatet presenteras sedan på VAS-rådsmötet i februari 2008 och trycks i VAS-rådets rapportserie inklusive bilaga med remissvar.

Krister Törneke, Tyréns AB gav en sammanfattande redovisning av projektet ”Krishantering och reservvattenförsörjning” som drivs av Stockholm Vatten, Norrvatten och Livsmedelsverket. Det drivs som fem stycken delprojekt. Frågor som lyfts är t.ex. riskbedömningar av händelser som ger föroreningar av råvatten, respektive vad det finns för beredskap i VA-verken och de tekniska processer som finns där- vi måste tänka på vad som kommer att hända *om* något inträffar?

Vattenförsörjningen i Stockholm är beroende av östra Mälaren. Reservvattentillgången i regionen är otillräcklig, särskilt i den norra delen Visserligen är det osannolikt att regionens alla tre större vattenverk drabbas samtidigt men *om*, så blir konsekvenserna svåra. Tillräckligt allvarligt blir det om både Görväln- och Lovöverken är utslagna, då kan norra Storstockholm inte försörjas med dricksvatten. Det är därför extra angeläget med beredskap och planering i vårt län. Om råvattenkvaliteten sjunker är det viktigt att veta hur man ska agera. Vad är viktigt? – Tillräckligt med vatten eller tjänligt dricksvatten?

I studien kommer man också fram till några konkreta åtgärdsförslag:

- Komplettera vattenverkens reningsprocesser så att de kan hantera dieselolja och lösningsmedel
- Utred kompletterande råvattenintag till Görväln och förstärkning av Norrvattens grundvattentäkter
- Utred reservvattenledningar för sydvästra Storstockholm
- Studera ledningsnätets funktion vid otillräcklig vattentillgång

VAS-rådet beslutar

- att godkänna rapporten "Skydd av dricksvattentäkter i Stockholms län - hinder och möjligheter" och ge ut den i serien "VAS-rådets rapporter"
- att godkänna att rapporten "Prioritering av vattentäktsskyddet i kommunerna inom Stockholms län" sänds ut på remiss till samtliga berörda kommuner, bolag och organisationer samt att VASK får i uppdrag att slutföra rapporten och lägga fram den till beslut på VAS-rådet 2008.

§ 3 Avrapportering från VAS-projektet "Finansieringslösningar" för regionala projekt"

Leif Norman, Stockholms Vatten presenterar rapporten "Finansiering av regionala VA-investeringar – tillsammans eller var för sig? Rapporten har tittat på finansieringslösningar för regionala och delregionala VA-investeringar samt deras för och nackdelar. Rapporten berör även samarbeten, organisation och lagstiftning för VA-verksamheten.

Det finns två olika kundgränssnitt.

1. det regionala; Distribution till kommuner, produktionsanläggningar (dvs. de större verken) och huvudledningssystem. Den kritiska massan för effektiv verksamhet är ca 500 000 pe (person ekvivalenter)
2. det lokala; Distribution ut till slutkund/abonnenter. Den kritiska massan för effektiv verksamhet är 50 000 – 100 000 pe.

Krav på kompetens och effektivitet ökar hela tiden; bredd, fler kunder, förmåga att ställa krav, utbildningsnivå, kvalitetsnivå med mera. Vilka hinder finns då för att utveckla det regionala samarbetet och ordna mer optimala lösningar? Några av dem som kommit fram i arbetet är:

- "Inträdeströskel" – detta är inte effektivt. Tröskeln till att ansluta sig till existerande VA-anläggningar bör sänkas.
- Med många små aktörer tillvaratas inte möjligheten till stordriftsfördelar.
- Olika redovisningsprinciper. Olika kalkylsyn ger problem i samarbeten. Behandlingen av (intäkter) anläggningsavgifter, kan leda till olika kalkyler och försvåra jämförbarheten.

Leif konstaterar avslutningsvis att de pågående regionala VA-diskussionerna om en gemensam värdegrund är viktiga. Det är idag för lång tidsåtgång för att åstadkomma gemensamma lösningar, denna suboptimering måste vi ta **oss ifrån**.

Mikael Medelberg, Roslagsvatten, presenterade sina reflektioner över rapportens innehåll. Han konstaterade att VA-marknaden inte är en fungerande marknad. Prissättningen på vatten är inte relevant. 50 procent av prisskillnaderna kan bero på ovidkommande orsaker. Rollerna i branschen är oklara, vem har ansvaret i en leveranskedja?

Mikael jämför de olika kundgränssnitten som Leif talade om med den kommersiella livsmedelsmarknaden. Producentensidan (dvs. vattenproduktion resp. avloppsrening) kan jämföras med Arla, processindustri och livsmedelsproduktion. Distributionssidan kan jämföras med ICA, kundkontakter och detaljister. Det är kanske det synsättet som vi ska anamma. och därmed utnyttja. specialiseringens

fördelar. Det skulle också ge en mer verklighetsbaserad ekonomisk redovisning och samsyn på ekonomin.

Mikaels förslag är således att skapa en eller två regionala produktionsorganisationer (dvs. för vattenproduktion och produktion av avloppsrening) som försörjer kommunerna eller de lokala distributionsorganisationerna. På så sätt skulle suboptimering undvikas och resultera i samlade resurser för FoU, vattenplanering, omvärldsbevakning mm.

EU direktiven för vatten ger oss möjligheter att skapa kraftfulla organisationer. Vi kan bygga vidare på de goda exempel som finns i regionen idag. Kommunalförbunden Käppala och Norrvatten, produktionsbolaget SYVAB, Roslagsvatten (samägt av sex kommuner), Stockholm Vatten (samägt av två kommuner) är organisationer med tillräcklig kritisk massa och hög kompetens. Ytterligare samordning krävs dock för att uppnå effektivitet och undvika suboptimeringar.

VAS-rådet beslutar

att godkänna rapporten och ge ut den i serien "VAS-rådets rapporter"

§ 4 Diskussion utifrån rapporten – bör länets VA-organisation ses över eller är samverkanslösningar att föredra?

Åke Skoglund, Tyresö kommun inleder med att exemplifiera med kostnadsbilden för utbyggnad av VA till ett omvandlingsområde vilket kommer leda fram till länets högsta anslutningsavgift och undrar hur t.ex. Stockholm Vatten löser finansieringen i sådana områden.

Representanter för Stockholm Vatten svarar att det inom deras ansvarsområde finns en mängd nya områden som exploateras och andra där det sker en omfattande förtätning. Variationen i kostnadsbilden är omfattande men normalt är att det i exploateringar inte går att täcka med anslutningsavgifter. Underskottet är ofta mycket stort. Det får läggas på drift.

De höga anslutningsavgifterna per fastighet, i Stockholms fall ofta runt 140 000 kronor, beräknat uppåt 200 000 i Tyresö, bör jämföras med kostnader för att skaffa sig en enskild brunn och avlopp. Med de krav som ställs idag blir kostnaden mellan 150 000- 200 000 kronor och då får man ta drift och återinvesteringar själv.

I diskussionen framkom vidare att den här frågan rör ju den lokala distributionen. Frågan är om det är ett regionalt samarbetsområde? Att de storskaliga regionala täckande produktionsanläggningarna är det står ju klart. Men finns det ett politiskt intresse att se på VA på samma sätt som man gjorde när SL startades?

Även för en stor organisation kostar "små anläggningar" mer. Skall man då omfördela kostnaderna regionalt? Omfördela och tidsmässigt utjämna exploateringskostnader kan ju vara intressant ur regional tillväxtpunkt.

Det konstateras att det finns intresse för att titta vidare på dessa organisatoriska frågeställningar, dels utifrån tanken om tillskapandet av regionala "produktionsbolag", dels utifrån tanken om att skapa ett "Vatten- och

avlopps-SL” där även det lokala distributionsnätet är regionala eller delregionala ansvar.

Lars Gunnarsson ställer frågan om VAS-rådet anser att det är intressant att fortsätta titta på dessa frågor utifrån ovan angivna aspekter.

VAS-rådet beslutar

att diskussion om finansieringslösningar och organisationsformer är viktiga att fortsätta föra inom VAS och i regionen.

§ 5 Hur ska kommunerna påverka den nya Vattenförvaltningen i länet?

Lars Gunnarsson, SYVAB inleder med att säga att den nya avrinningsområdesbaserade vattenförvaltningen och det kommunala engagemanget är en mycket viktig fråga för VA-verksamhetens framtid. Sverige är numera indelat i fem olika Vattendistrikt. Stockholms län tillhör distrikt Norra Östersjön. Vårt län svarar för mellan 70 och 80 procent av distriktets befolkning.

Det har skett ett paradigmskifte i synen på vattenmiljön. En mer integrerad syn har utvecklats fram, det kan förklaras med att EU direktiven har haft inflytande över detta område. Detta handlar inte om att bygga nya verksamheter, det handlar om att organisera, planera och samagera. Vattenmyndigheternas arbete utgår från en kvalitetscykel som vi ska ”snurra runt” tre gånger innan vi ska vara framme vid slutmålet, god vattenstatus.

Vattenmyndigheten i Norra Östersjön driver arbetet enligt en detaljerad tidsplan och arbetet pågår för fullt. Ett förslag till arbetsprogram ligger för närvarande ute på remiss. I ett första skede inriktas arbetet på att klassificera vattenområden utifrån önskad ekologisk status. Senare kommer arbetet riktas in mot åtgärdsprogram.

Det finns en styrgrupp, den så kallade Vattendelegationen. Sveriges kommuner och landsting har tidigare uppmanat kommunerna att avvakta medverkan i arbetet innan finansieringen av kommunala insatserna är lösta. Det innebär att det idag finns tre platser i delegationen som väntar på att bli tillsatta med kommunala representanter.

Lars avslutar med frågan: Vågar vi vänta längre med att vara med och påverka? Det som kommer fram genom vattenmyndighetens arbete kommer sannolikt ha en mycket styrande effekt på länets VA-verksamhet.

Berit Assarsson, Tyresö kommun/KSL framhöll att det är viktigt att se till att kommunerna har inflytande över utvecklingen, initiativen kan inte helt överlämnas till staten.

Roland Dehlin, Nynäshamns kommun och ordförande för Svealands Kustvattenvårdsförbund framhöll att det blir allt mer tydligt att kommunerna måste ta ansvar för detta, det finns annars en stor risk att den statliga nivån kör över kommunerna. Det är bekymmersamt att Sveriges Kommuner och Landsting har en negativ inställning. Behovet att kommuner engagerar sig är stort, det kan inte upprepas nog många gånger.

justerandes signatur

Lars Gunnarsson ställer frågan om frågeställningen om huruvida regionen ska tillse att vattendelegationen för Norra Östersjön får en eller flera kommunala representanter från regionen ska lyftas till KSLs samhällsbyggnadsberedning.

VAS-rådet beslutar

att frågan om representation i vattendelegationen ska lyftas upp till KSLs samhällsbyggnadsberedning

§ 6 Presentation av verksamhetsplan och budget för 2007

Förslag till verksamhetsplan för 2007:

	2007	2008
Gemensamma frågor:		
Den nya vattenförvaltningen	X	X
Beredskap vid större störningar		
Förslag till regional värdegrund/policy för finansiering av regionala projekt		
Vatten:		
Reservvattenförsörjning inkl distribution och vattenskydd	X	
Spillvatten:		
Regional avloppsutredning – uppföljning av slutsatser		
Slamhantering – analys av regionala aspekter som kan behöva drivas via VAS samt ev genomförande av åtgärder	X	X
Dagvatten:		
Regional dagvattenutredning	X	X

Göran Lundberg, KSL meddelar att Kommittén för Regional Avfallssamverkan i Stockholms Län vill fortsätta samarbetet om organiskt material eftersom området finns med i KSLs beslutade regionala avfallshandlingsprogrammet.

I diskussionen om programmet konstaterades att både dagvattenfrågorna och slamhanteringsfrågorna var viktiga att inleda ett arbete med utöver de som redan pågår. Det fördes fram att det finns flera beröringspunkter mellan avfallssidan och VA-sidan när det gäller organiskt material som t.ex biogasutvinning, insamlings-system och deponering av organiskt material och lakvattenrening. Även de nationella målen om insamling och näringsåterföring är en fråga som kräver samarbete på både nationell, regional och lokal nivå.

Förslag till budget för 2007

För 2006 var den beslutade budgeten 300 000 SEK. Under 2006 utnyttjades 235 000 SEK för utredningar av dessa medel. Medfinansiering erhöles från RTK, Länsstyrelsen i Stockholms län och Livsmedelsverket. För 2007 föreslås en budget på 300 000 SEK som fördelas enligt tidigare års fördelningsnyckel

§ 7 Beslut om VAS-rådets verksamhet

Genomfört arbete

Lars Gunnarsson ställer frågan om rådet godkänner det arbete som genomförts 2006.

VAS-rådet beslutar

att godkänna genomfört arbete 2006

Verksamhetsplan och budget

Lars Gunnarsson ställer frågan om rådet godkänner verksamhetsplanen samt budget för 2007

VAS-rådet beslutar

att godkänna verksamhetsplanen samt budget för 2007

Fyllnadsval av kommunrepresentanter i kommittén

I kommittén ska finnas 2-4 representanter från länets kommuner. Av de fyra som var valda för 2006 har två av olika anledningar avgått. Kvar i kommittén är Agneta Leinholm, Sigtuna och Ronny Jarnstedt, Haninge, båda med ytterligare ett år kvar av sin period.

Nominerad till nyval är Lena Kjellson, Nacka.

Lars Gunnarsson ställer frågan om rådet godkänner Lena Kjellson som kommunal representant i VAS-Kommittén för en period på två år.

VAS-rådet beslutar

att välja Lena Kjellson som kommunrepresentant i VAS-kommittén för en period på 2 år.

§ 8 Övrigt

Jan Eckert, Upplands Väsby kommun ställer frågan om hur farlig saltning av vägar är för grundvattnet eftersom de har en tvist i Upplands Väsby angående detta och det vore bra att få ledning.

Per Ericsson, Norrvatten berättar att de på vissa håll har haft problem med detta i Norrvatten. Salt ger dels smakförändringar och vid högre doser så påverkar det också den tekniska utrustningen och processerna. Avgörande för om det ger problem är dels hur mycket man saltat och dels lokala förhållanden, dvs. i vilken mån avrinningen från vägen når grundvattentäckten.

John Staberg, Botkyrka kommun kommenterar att det finns flera exempel på att försaltning av vatten i en täkt kan få långtgående konsekvenser, i vissa fall innebär det att täktverksamheten måste läggas ned.

§ 9 Mötet avslutas

Mötet avslutas med gemensam lunch.

VAS-rådet 2007

Tid: torsdagen den 08 feb 2007

Plats: Nürnberghuset, Björngårdsgatan 14B

Kommun/org/företag	Namn	Befattning	Epost
Botkyrka kommun	John Staberg	VA-chef	john.staberg@botkyrka.se
Danderyds kommun	Lisa Rabén	VA-ingenjör	lisa.raben@danderyd.se
Ekerö kommun	Anders Garmark Stellan Josefson	VA-anstv för utbyggnad på Ekerö	anders.garmark@ekero.se stellan.josefson@ekero.se
Grundvattengruppen	Göran Hanson		goran.hanson@grundvattengruppen.se
Haninge kommun	Ronny Jarnestedt Barbro Nordgren Bengt Sylvendahl	VA-utredare 2:e vice ordf. Stadsbyggnadsnämnden VA-chef	ronny.jarnestedt@haninge.se barbro.nordgren@haninge.se bengt.sylvendahl@haninge.se
Kommunförbundet Stockholms Län	Berit Assarsson Fadime Bakir Göran Lundberg	Avgående ordf. Samhällsbyggn.beredn. Praktikant Samhällsbyggnad Verksamhetsansvarig Samhällsbyggnad	berit.assarsson@tyreso.se goran.lundberg@ksl.se
Käppalaförbundet	Paul Lindquist Per Manhem Susann Wennmalm	Ordförande VD Avdelningschef Analys	per.manhem@kappala.se susann.wennmalm@kappala.se
Lidingö stad	Jan-Olof Ohlsson	VA-chef	jon@lidingo.se
Livsmedelsverket	Christina Nordensten		christina.nordensten@slv.se
Länsstyrelsen i Stockholms län	Majlis Bergqvist Anette Björlin Riitta Lindström Lars Åkerblad	Miljöhandläggare Vattenskyddshandläggare	majlis.bergqvist@ab.lst.se anette.bjorlin@ab.lst.se riitta.lindstrom@ab.lst.se lars.akerblad@ab.lst.se
Nacka kommun	Lena Kjellson Anders Lindh Ingegärd Thorngren Anders Wennerström	VA-chef Ordförande Tekniska nämnden 1 vice ordf. Tekniska nämnden	lena.kjellson@nacka.se anders.lindh@nacka.se Ingegärd.thorngren@nacka.se anders.w@beta.telenordia.se
Naturvårdsverket	Clas Magnusson		clas.magnusson@naturvardsverket.se
Norrvatten	Tord Andersson Per Ericsson Hans Håkansson Dan Jacobsson Bertil Johansson Lars-Erik Salminen	Administrativ chef VD Distributionschef Produktionschef Styrelseordförande	tord.andersson@norrvatten.se per.ericsson@norrvatten.se hans.hakansson@norrvatten.se dan.jacobsson@norrvatten.se bertil.johansson@norrvatten.se lars-erik.salminen@solna.se
Nynäshamns kommun	Hans Cederlund	Ordf. Barn- o utbildn.nämnden	hans.cederlund@telia.com

	Roland Dehlin	Oppositionsråd (m)	roland.dehlin@nynashamn.se
Regionplane- och trafikkontoret, SLL	Teresa Kalisky	Regionplanerare	teresa.kalisky@rtk.sll.se
Roslagsvatten AB	Maria Appel Mikael Medelberg	Ekonomichef VD	maira.appel@roslagsvatten.se mikael.medelberg@roslagsvatten.se
Salems kommun	Stig Beckman Mari Söderqvist	Politiker VA-chef	mari.soderqvist@salem.se
Sigtuna kommun	Agneta Leinholm	VA-ansvarig	agneta.leinholm@sigtuna.se
Solna Vatten AB	Leif Bergmark Lena Gehlin	Ordförande	leif.bergmark@telia.com lena.gehlin@solna.se
Stockholm Vatten AB	Jan Ekvall Anders Finnson Gösta Lindh Leif Norman Sverker Westman	Avdchef Vattenproduktion VD Controller Utredningschef	jan.ekvall@stockholmvatten.se anders.finnson@stockholmvatten.se gosta.lindh@stockholmvatten.se leif.norman@stockholmvatten.se sverker.westman@stockholmvatten.se
Stockholms stad	Berthold Gustavsson		berthold.gustavsson@moderat.se
Sundbybergs stad	Tommy Eivhammar Stefan Holgersson	Teknisk chef Driftansvarig	tommy.eivhammar@sundbyberg.se stefan.holgersson@sundbyberg.se
SYVAB	Lars Gunnarsson Carl-Olof Zetterman	VD Driftschef	lars.gunnarsson@syvab.se c-o.zetterman@syvab.se
Telge Nät AB	Göran Ernstson	VD	goran.ernstson@telgenat.se
Tyréns AB	Krister Törneke		krister.torneke@tyrens.se
Tyresö kommun	Bertil Eriksson Åke Skoglund	VA- och Renhållningschef Teknisk chef	bertil.eriksson@tyreso.se ake.skoglund@tyreso.se
Täby kommun	Carl-Gunnar Boström Björn Widman	Verksamhetschef VA-chef	carlgunnar.bostrom@taby.se bjorn.widman@taby.se
Upplands Väsby kommun	Essi Bagheri Jan Eckert Maria Svanholm	VA-ingenjör Ordf. Tekniska nämnden	essi.bagheri@upplandsvasby.se jan.eckert@spray.se maria.svanholm@upplandsvasby.se
Vallentuna kommun	Örjan Lid	Kommunalråd	orjan.lid@vallentuna.se
Österåkers kommun	Bosse Lidén	Utredningschef	bosse.liden@osteraker.se

Antal deltagare: 62

justerandes signatur